

sententiæ quæ in codice scribentis incuria legitur : *Etiam canes regiosa feritas obsecundans*, hanc versionem potius proponerem : *Istius canis rabiosam feritatem obtundens*, ex qua perfectus emicat sensus. Transeat vox *centupliciter*, quæ vel explicari potest, vel male scribenti notario facillime, ut videtur, attribui. Hinc licet in veteribus codicibus *bona mixta sint malis*, non admitto in his tam pretiosis libris, ex quibus omnia Doctorum opera sunt extracta, *mala* ampliore numero reperiri, nec inter *mala*, quæ aliquando offerunt, pulchrum hunc sermonem deputabo.

Sermoni LIX *de Piscatione Petri* plura objici videntur, quæ tam bene dicta sunt, ut italicarum rationem litterarum non perspiciam. Sic *in ejus navicula*, nempe Petri...; *hoc est, quod in ipsa in qua erat navicula non vivificari soleant homines, sed trepidare vestigio...*; *cum in verbo Petrus laxat retia, in Christo utique laxat eloquia...*; *cum in dicto præceptoris lina explicat, in nomine Salvatoris verba dilatat...*; quid in his vituperetur nusquam apparet. Tria igitur remanent, quæ evidentissime mendosa sunt, nempe *Evangelicum capitulum disseramus pro in Evangelicum capitulum disseramus, salvat et retentat pro servat et retentat*, et *animantia servare pro animantia salvare*, quæ prave leguntur in codice. Ultimus autem hic error eo magis ibi patescit, quod eidem phrasi alterum insit mendum, quod correximus ponendo *animantia pro amantia*. Imo eo magis excusandus est hic notarii error, quod de Petri Apostoli piscatione cogitans, salutis idæam

in animo fixam tenebat, unde facillime potuit non attendere ad mutationem verbi *salvare*, sicut et nos eidem aliis corrigendis addicti non satis attendimus.

Sit Augustini Sermo LX, non obstantibus critici conatibus, qui rhythmos tantum exprobrat, in quibus argumentum potius pro nobis, quam objectio contra nos reperitur.

Sermo LXI nobis ex veteris nostri codicis auctoritate jure et merito restituendus videtur Augustino, sicut et sequens LXII, maxime cum stylus ad Augustinianum accedat, et aliunde festum Machabæorum non Romæ celebraretur Leonis tempore; quod certum esse deprehendisset criticus, si Leonis editionem a fratribus Ballerini emissam adire solummodo voluisset, priusquam nostram damnare præsumeret sententiam. Sic enim habent docti editores, qui, ut videbitur, Ptolemæi Sylvii (sæculi IV) calendarium optime callebant: « Adde quod hic sermo solemnitatem » Machabæorum in ea urbe, in qua habitus fuit, celebrem indicat. In Africa quidem celebris fuisse cognoscitur tum ex Carthaginensi veteri calendario, quod » Mabilionius in *Analectis* vulgavit, tum ex Augustini » sermone CCC et CCCI, de eodem festo editis, qui ejus » quoque sermonis eum auctorem confirmare queunt. At » Romæ Leonis ætate nullum de Machabæis festum celebratum fuisse ex eo colligitur, quod nulla ejus festi » missa notetur Kal. Augusti, non solum in antiquissimo » Sacramentario Leoni attributo (quod secundo tomo recudetur), verumetiam in puriori Sacramentario Gregoriano, quod ex duobus MSS. Ludovicus Muratorius

» typis impressit Liturgiæ Rom. vet. tom. II. Quod si in
 » vulgato Gelasiano istud festum astruitur, hoc non esse
 » purum Sacramentarium Gelasianum, et nonnulla pos-
 » teriora additamenta recepisse certum est, inter quæ re-
 » censendam esse Missam de Machabæis, ex ipso Missæ
 » hujus defectu in posteriori Sacramentario Gregoriano
 » quisque intelliget. Additio autem hæc induci potuit ab
 » aliqua Ecclesia, ubi Machabæorum festum peragebatur
 » in Gallia, unde eorum festum signatur in calendario
 » Ptolemæi Sylvii, quem Gallum scriptorem fuisse, et
 » scripsisse in Gallia probabimus in observationibus ad
 » sermonem LXXXIII, n. 4. Accedit inscriptio a pluribus
 » edita, et novissime recusa a P. abb. Monsanato in opere
 » de Catenis sancti Petri, p. 48, in qua de templo sancti
 » Petri in vinculis, hæc inter cætera leguntur :

- « Hoc Domini templum Petro fuit ante dicatum ;
- » Tertius antistes Systus sacraverat olim ;
- » Civili bello destructum post fuit ipsum.
- » Eudoxia quidem totum renovavit ibidem :
- » Pelagius rursus sacravit Papa beatus ,
- » Corpora sanctorum condens ibi Machabæorum. »

» Si hæc inscriptio esset antiqua, genuinamque referret
 » historiam, ita ut ante Gregorium Machabæorum cele-
 » britas sub Pelagio Romæ cœpisset, adhuc sermo Leoni
 » tribui non posset. Tandem formula *charissimi*, quæ
 » initio capituli III inseritur, Augustino quidem familiaris,
 » a Leonis autem consuetudine alienissima est ; hocque
 » indicium sermonem Leoni supposititium fuisse vehe-
 » mentius confirmat. » Advertat ex hac citatione criticus

indoctos Collectionis selectæ editores aliqua tamen adisse
 volumina, argumentaque aliqua expendisse, priusquam
 in publicum opus grande emitterent. Quod si ipsi minus
 placet nostra Sermonis LXI fini apposita annotatio, circa
 parvum additamentum huic orationi affixum, illud fit
 sane ex eo quod nostram, ut sæpius illi accidit, cogita-
 tionem non sit assecutus. Hoc autem dicere intendimus,
 virum hunc, nescio quem, cui mens fuit hoc addita-
 mentum annectere sermoni, putasse illum esse Augusti-
 nianum, cum illum voluerit, si ita loqui fas est, Augus-
 tiniane concludere; quod quidem nihil absurdi ipsis
 præberet Benedictinis, si ex suis tumultis emergerent.

Sermo LXIII non a nobis tantum, sed a fratribus
 Ballerini Augustino tribuitur ex Vaticanis codicibus, et
 ipsi critico videtur *paulo magis ad Augustinianam*
consuetudinem accedere, quod in ejus ore sufficit, ut
 vere Augustinianus declaretur. Non autem vult onerare
 suas paginas speciminibus quæ ex notis operibus peti
 possunt, unde sequitur necessitas habendi editionem
 sancti Leonis cum ejus editione, si quis vult totum legere
 Augustinum. Nos autem totum Augustinum legentibus
 tradere curiosi, hos sermones, licet in Italiana jam edi-
 tione impressos, excudere rursus debuimus. Cur enim,
 si talis valeret ratio, excudit iterum opera Augustini,
 cum omnia ex Benedictina editione peti possent?

Sermonis LXIV fragmentum expromit nihil particula-
 tim objiciens, quia nihil sane objiciendum occurrebat.
 Judicium solummodo absque ratione profertur, quod re-
 cusamus quoadusque contraria enumerentur argumenta.

Sermo LXV de *Pœnitentia* pius est, et omnia italicis objecta non inficias eunt, quin Augustino tribui possit, cum vel similia apud ipsum reperiantur, vel aliunde possint excusari vel mendosæ queant scriptioni imputari. Sic repetitio *Evangelica lectio cum legeretur*, non semel apud Patres occurrit. — Vox *inquit* absolute accepta, apud Augustinum frequentior est. — Non male dicitur *Christum arbitrum omnium esse causarum*. — Verba *præveniamus Deo*, consentanea sunt his Scripturæ verbis: *Æthiopia præveniet manus ejus Deo* (1). — Latinnissima est hæc dictio: *Ad periculum pertinet*; sicut et *redimere causas negligentia*. — Conjunctio *ita et nos* non solum legitima est, sed necessaria. — Vocem *omnium* mutet in *omne* criticus si voluerit. Codex habet *omnium*, et vox ista admitti potest sine ulla codicis emendatione. — Dura hæc videntur *adhuc additur ut*, sed possunt defendi, præcipue si supponas potius esse legendum *sed ad hoc additur*. Græce ergo loquatur licet, ad scientiæ ostentationem criticus, non multa ex omnibus ejus objectis subsistent.

Risum, fateor, tenere non potui, cum perlectis Sermonis LXVI vituperationibus, hanc conclusionem, cujus nemo non pene insanam mirabitur exaggerationem: « Talia inscribuntur sancti Augustini nomine, per blasphemiam majorem, quam *quales ab hostibus fidei unquam in eum conjectæ sunt*. » Et quid est ergo quod omnes blasphemias præteritorum hæreticorum transcen-

(1) Psal. LXVII, 32.

dit? quia annotat auctor, quod novo miraculi genere jumenta cum hominibus jejunantia placandæ divinæ justitiæ inservierunt. Sed quid aliud facit ille, quam ipsa evolvere Scripturæ verba: *Homines et jumenta, et boves et pecora non gustent quidquam, nec pascantur, et aquam non bibant; et operiantur saccis homines, et jumenta, et clament ad Dominum in fortitudine* (1)? Quam lepide postea a critico deridentur hæc verba: « Deus juste commotus hominum pecorumque » jejunio, commixtis vocibus placaretur, » quæ solam paraphrasim Scripturæ oraculorum complectuntur? Quid mirum si solitis utens Augustinus oppositionibus, exclamat: « Novum miraculi genus! quod homines solent » præstare pecoribus, pecora hominibus præstiterunt; » id est, servare solent pecora homines, nunc ad servandos homines pecora aliquid de suo contulerunt. Blasphemiam quæro, quæsitam non invenio. — Sed non potuit jejunium appellare *salubrem sacerdotum institutionem*? Quidni, si alibi idem ipse doceat? Audi illum in Epistolis loquentem: « Sed quoniam contingit maxime » in Africa, ut una Ecclesia, vel unius regionis Ecclesiæ, » alios habeant sabbato prandentes, alios jejunantes, mos » eorum mihi sequendus videtur, *quibus eorum populorum congregatio regenda commissa est*. Quapropter » si consilio meo... libenter acquiescis, *episcopo tuo* in » hac re noli resistere, et quod facit, ipse sine ullo scru-

(1) Jon. III, 7, 8.

»pulo et disputatione sectare (1). » Nonne hîc clare admittitur in jejunio *salubris institutio sacerdotum*?—Vox *culta* mihi mendosa visa est, sed corrigere non sum ausus supponendo hanc vocem brevius scriptam esse pro *cumulata*, quam correctionem potes, si velis, admittere.—Philosophorum hîc nullæ canuntur laudes; eorum tantummodo adducitur exemplum, observando talia jejunia nullam parere animabus quas purgare volunt utilitatem, sed solam macerare carnem. Nescio autem quo sensu intellexerit *æthereos*, de quibus auctor loquitur, *animos*. Evidens est sensus, cum *ætherei animi*, id est, animæ spirituales opponantur *corporibus terrenis*. Ergo credit doctus noster criticus philosophos habuisse *carnales* animas, non autem *æthereas*! ergo absurde loqueretur Augustinus, si sit hujus sermonis auctor, *æthereas* animas carnalibus opponens corporibus! certe, quando tam perverse verba latina assumuntur, ridendi subrepat cupido his auditis verbis: « Augustinusne in sacro suggestu tam » sublimia loqueretur *de æthereis animis philosophorum*? » Quam sublime encomium canit, qui philosophos non irracionales bestias esse affirmat! — Errore typographico irrepsit vox *tam* ante hæc verba *fuit timoris astutia*, quam corrigas legendo *tanta*.

Sermo LXVII partim jam editus apud Benedictinos, ita ab emisso differt, ut propter allatas in nostro argumento rationes, unus sit admittendus, alter autem rejiciendus.

(1) August. Epist. xxxvi ad Casulan, n. 32.

Hinc rem minime habemus judicatam, sed iudicio lectoris ipsa relinquitur.

Sermonem LXVIII adeat lector, et videbit ipsa sua experientia hunc, ut critici verbis, alibi adhibitis, utar, non eloquentiæ fervore destitui. Figuram rhetoricam, quæ vocatur *iteratio*, hîc adhibet scriptor. Deinde quod annotare neglexit, nec immerito, vituperandi curiosus criticus, pluribus interjectis sententiis, eandem iterationem repetit interrogantis quæstionibus respondens. Unde omnia verba, quæ iterantur, non ridicule adhibentur, ut in fragmento hîc allato, sed duplicem exhibent sententiam, cujus prior quæstionem habet, posterior vero responsionem. — Nihil etiam ridiculum si asseratur *incauta simplicitas ipsa sua simplicitate decipi*; repetitio enim vocis *simplicitas*, recta est, et vituperationi nullam præbet ansam.—Nihil iterum quod reprehendatur in hac phrasi: « Falsus amicus molitur » negotium crudelitatis, sub imagine charitatis. »—*Intolerabilis miserrimi sermonis loquacitas*, nec mihi talis visa est, nec aliis sane talis videbitur. Hæc injuriæ sunt, non demonstrationes.—Nec quasi irridendo nobis exprobrat, quod non hîc, sed alibi dixerimus quosdam sermones Augustinum adhuc juniorem arguere, cum certum sit doctissimos quosque homines non subito culmen perfectionis attingere, ipsaque sancti Augustini lectione constet, quantum sit discrimen inter prima ejus opera, quæ aliquando vel a se ipso non intelligi fatetur (1), et

(1) August. Retract. lib. 1, cap. v, n. 1; vide et Prolog.

posteriora , quæ fulmini similia , tam lucida fulgent , et tam fortia tactos hostes dejiciunt.

Transeant ultimæ critici aggressiones , quæ congestis coalescunt conviciis. Transeant omnes istæ tam suaviter sonantes loquelæ , *loquacitas* , *pueriles rhythmis* , *barbara verba* , *sensus inanes* , *vel sinistri* , *vel absurdi* , *blasphema* , *hæretica* , *quisquiliæ* , etc..... Satis alte ponuntur in suorum et extraneorum existimatione Collectionis selectæ editores , ut hoc luto non inficiantur. Ex hac et alia contra Rev. DD. Guillon edita dissertatione discat criticus *apographum sermonem ab amanuensibus Italis Parisios transmissum* , a non indoctis viris attentius fuisse examinatum antequam *typhotis traderetur*. Discat Italos , qui tot adhuc et tanti sunt , doctores non contemnere , utpote qui forte pluribus ex Gallia superbis juvenibus , in laborando senes facti , non æquales modo , sed multo superiores possint ambulare. Discat veteres non contemnere , sed revereri codices , cum præsertim in iis reperiantur veri et jam editi sancti Augustini foetus non sine utilissimis variantibus , ut patebit ex tabula secundæ hujus voluminis parti affixa. Revolvat interea nostrum Episcopo Marochensi responsum , et videbit plura clare et feliciter emendata , quæ apud Benedictinos vitiosa erant et manca. *Exhorrescat* denique *novam sermonum centuriam cogitans* , qui hodie post hoc *prælibamentum* in lucem prodeunt. Prodeunt enim , ejus nec minas metuentes , nec fastidio *parentes* ; si enim fastidium corruptis sapiant palatibus , iis qui antiquitatis saporem non amiserunt , gratum quemdam et

amcenum gustum afferent. Nec etiam docti a legendis apocryphis abstinebunt , in quibus multas inter paleas , plurimas invenient margaritas , præsertim in novi hujus voluminis appendice , ubi edere curavimus sermones quosdam male quidem sancto Augustino tributos , sed pluribus scintillis doctrinæ emicantes.

Claudatur tandem aliquando longior jam ista dissertatio , novis quibusdam recti in critico judicii adductis speciminibus. 1° Dionysii sermones plures facit quam omnes sive a P. Frangipane , sive a nobis editos ; et non attendit utrosque ex iisdem fontibus profluere. Hi enim codices , ex quibus foetus Augustinianos deprompsimus , Dionysianos sermones habent , quas jam partim rescriptos deseruimus , utpote jam editos , et in omnibus codici nostro similes. 2° Modestiam exaltat Dionysii , qui suos sermones *piorum et eruditorum sacre antiquitatis amatorum judicio commendat* , imo et in ipso titulo adjecit , *Admixtis quibusdam dubiis* , ut nos superbiæ et præsumptionis insimulet , nec advertit nos in nostris notis rem sæpius *lectoris judicio commendare* , quin et non solum *dubium* juxta quosdam admisisse , sed facto appendice plures ut omnino apocryphos et spurios rejecisse ; si ergo laudanda est modestia , huic laudi jus speciale nobis competit. 3° Sermones a P. Frangipane multo acrius mordet quam illos quos emisit in lucem Dionysius , ne laboris Patris Frangipane approbatione , nostras lucubrationes vel indirecte approbare videatur , sed frustra ex dictis , cum pares sint similesque origines. Non nostri est propositi horum doctorum editorum pru-

dentiam vindicare, quorum opera Christiani orbis præconio satis superque commendantur. Sufficit ut cum *eruditae antiquitatis sacræ amatoribus* gratias illis agamus pro vigiliis sudoribusque, quibus talia nobis munera præpararunt.

Restat ut ad te, Lector, critico valefacientes, convertamur, et novi tibi instituti propositum exponamus. Susceptas ex Italia, nempe vel ex Monte Cassino, vel ex Florentia, plusquam trecentas chartas, assiduo longoque labore pervolvimus. Plura jam edita deprehendimus, sed ita ab editis diversa quoad principium et finem, ut doctiorum criticorum, ipsiusque Bandini perspicaciam fefellerint. Centum et amplius monumenta sic inter opera sancti Augustini recognovimus et exclusimus, non neglectis tamen variantibus, quas multas et sæpe gravissimas in finem colligere curavimus: ingratum certe et fastidiosum nobis opus, sed puritatis Augustinianæ cupidis utilissimum, quod forte levium scriptorum laudes non suscitabit, sed eruditorum oculos sæpius ad se trahet, eorum maxime qui novam et castigatorem auderent sancti Augustini tentare editionem. In duobus autem ejusdem voluminis partibus, (hoc enim volumen propter materiæ locupletioris abundantiam dividere coacti fuimus), reliquos sancti Augustini sermones, additis quibusdam ejusdem fragmentis, reperies, quibus sane perlegendis non præjudicia malevoli critici afferes. Hoc autem in pro-cinctu confiteor, me uno metu agitari, ne videlicet, non obstantibus vigiliis, quas in pervolvendis beati Doctoris sermonibus aliisque scriptis consumpsi, quædam jam

edita attentum animum prætermiserint; tales sunt enim nostri tam contempti codices, ut Augustinianas perpetuo paginas exhibeant, quas sæpius non nisi difficillime inter longiora ejus opera datur recognoscere. Non ergo timor mihi, ne non Augustiniana proferam, sed ne proferam Augustiniana quidem, sed jam alicubi edita. Quod si mihi forte acciderit, ne incuriæ velis imputare, sed ingentis humanæ mentis infirmitati. Annexum autem genuinis, ut nobis videtur, beati Doctoris sermonibus appendicem habes, quem ne despicias precor, quippe qui plura complectatur docti viri attentione non indigna, præsertimque collectionem quamdam orationum eadem manu rescriptarum, ubi utilissima consilia præceptaque reperies. Cur autem illas sancto Augustino abjudicaverimus, suo loco explicetur. Vale ergo, lector charissime, et si tibi longiori dissertatione fastidium attulimus, non nobis culpam ascribas, sed malitioso, quem confutare necessarium fuit, adversario.

—•••—

N.B. Reperitur apud eundem librarium, PAULUM MELLIER, platea Sancti Andrei de Arcubus, n. 11, Responsionem gallicam Observationibus DD. Guillon Marochensis episcopi, a nobis concinnatam.

ERRATA

AUT CORRIGENDA IN I SERMONUM INEDITORUM TOMO.

SERM. III, n. 2. <i>Subripat.</i> . . . . . Id., n. 5. <i>Corvus de arca demissus.</i> . . . SERM. V, n. 6. <i>Quo divinitas articulo.</i> Id., n. 7. <i>Pigmentis epithemam.</i> . . . . . SERM. VII, n. 1. <i>Devotionis nostræ.</i> . . . . . Id. <i>ibid. Male cautum videamur.</i> Id. <i>ibid. In prædicando.</i> . . . . . Id., n. 9. <i>Inanivit se.</i> . . . . . SERM. VIII, n. 5. <i>Ut gentibus universis.</i> SERM. XI, n. 2. <i>Pudore genuisset.</i> . . . . . Id. <i>ibid. In prophetis ex lege.</i> . . . . . Id. <i>ibid. Laxa incedebis.</i> . . . . . SERM. XII, n. 1. <i>Germen percreditur.</i> . . . . . SERM. XIV, n. 1. <i>Virgo venit.</i> . . . . . Id., n. 2. <i>Ore osculis.</i> . . . . . Id., <i>ibid. Matres cognoscunt.</i> . . . . . SERM. XV, n. 4. <i>A nobis repellamus.</i> . . . . . Id., <i>ibid. Peccatis facientibus.</i> . . . . . SERM. XVI, n. 2. <i>In hac muliere.</i> . . . . . SERM. XVII, n. 2. <i>Facibus peccatorum.</i> SERM. XXIII, n. 1. <i>Manubria mortis.</i> . . . . . SERM. XXV, n. 2. <i>Ecclesie comparare.</i> SERM. XXVII, n. 1. <i>Resurrexit ergo</i> <i>Christus in carne, idem autem ut dies</i> <i>esse ipse, qui fuerat, crederetur, nec</i> <i>de nostro corpore rursus eruit, sed ut</i> <i>nos in carne resurgere ostenderet, in</i> <i>eadem resurrexit.</i>	leg. <i>subrepat.</i> <i>corvus de arca dimissus.</i> <i>quo divinitas artificio.</i> <i>pigmentis epithema.</i> <i>devotionis vestræ.</i> <i>male cautum videamur.</i> <i>f. in audiendo.</i> <i>exinanivit se.</i> <i>gentibus universis.</i> <i>pudore generaret.</i> <i>in prophetis et lege.</i> <i>lassa incedebis.</i> <i>germen creditur.</i> <i>virgo veni.</i> <i>oris osculis.</i> <i>f. matres concipiunt.</i> <i>a nobis repellamus.</i> <i>f. peccata facientes.</i> <i>f. in muliere.</i> <i>fascibus peccatorum.</i> <i>manubias mortis.</i> <i>ecclesie comparari.</i> <i>f. Resurrexit ergo Chris-</i> <i>tus in carne eadem, ut</i> <i>idem esse, qui fuerat,</i> <i>crederetur; nec se alieno</i> <i>corpore rursus induit;</i> <i>sed ut nos in carne re-</i> <i>surgere ostenderet, in</i> <i>eadem resurrexit.</i> <i>non potuerit.</i> <i>si patri filius.</i> <i>quos crucifixerant, fran-</i> <i>gerent.</i> <i>nihil ergo mortuum est.</i> <i>f. incarnata majestas.</i> Legendum potius ut in cod. <i>grammaticorum</i> <i>arculis, sicut indicatur</i> in nota,
SERM. XXX, n. 2. <i>Non potuit.</i> . . . . . SERM. XXXI, n. 1. <i>Si patris filius.</i> . . . . . Id., n. 5. <i>Quos crucifixerant, frange-</i> <i>rint.</i> . . . . . Id., <i>ibid. Nihil ergo mortuum est.</i> . . . . . SERM. XXXII, n. 1. <i>Carnata majestas.</i> Id., <i>ibid. Grammaticorum calculis.</i>	

SERM. XXXVI, n. 1. <i>Omnia tamen...</i>	leg. f. <i>omnia autem.</i>
Id., ibid. <i>Fuerant multa...</i>	f. <i>fuerant antea.</i>
SERM. XLIX, n. 2. <i>Pejus mittere ventum.</i>	f. <i>pejorem mittere ventum.</i>
SERM. L, n. 1. <i>Præcedentium patrum.</i>	f. <i>præsentium patrum.</i>
Id., ibid. <i>Certari tecum...</i>	<i>certare tecum.</i>
Id., n. 5. <i>Laudem... laudare...</i>	f. <i>laudem... cantare.</i>
Id., ibid. <i>Vestigia imitantes...</i>	f. <i>vestigia sectantes.</i>
SERM. LV, n. 2. <i>Impetus fistula...</i>	f. <i>sonitus fistula.</i>
Id., ibid. <i>Puros roseosque...</i>	f. <i>puros virgineosque.</i>
Id., ibid. <i>Anfructuosos colles...</i>	f. <i>anfractuosos calles.</i>
Id., n. 3. <i>Herodias...</i>	<i>Herodiadis filia.</i>
Id., n. 4. <i>Transfudit...</i>	<i>se transfudit, vel transfudit.</i>
Id., ibid. <i>In longum elongetur...</i>	f. <i>in infinitum elongetur.</i>
SERM. LVI, n. 5. <i>Mentis præsidia...</i>	f. <i>mentis præsidium.</i>
SERM. LVII, n. 1. <i>Sed quem vides hominem, Joanne major est, et tamen non est dignus, etc.</i>	f. <i>sed quem vides, homine Joanne major est, et tamen non est dignus, etc.</i>
Id., n. 2. <i>Rapina est usurpati; sicut Adam, rapina, etc.</i>	f. <i>rapina est usurpati, sicut Adam: rapina, etc.</i>
Id., ibid. <i>Per istam suggestionem hominem diabolus fecit superbiæ illius suæ participem.</i>	<i>Melius: Ista suggestio hominem diabolo fecit per suam superbiam participem.</i>
Id., ibid. <i>Famulo tuo Moysi...</i>	<i>famulo suo Moysi.</i>
SERM. LVIII, n. 1. <i>Istius canis rabiosam feritatem obscundans.</i>	f. <i>istius canis rabiosam feritatem obtundens.</i>
SERM. LIX, n. 1. <i>Evangelicum capitulum.</i>	<i>in evangelicum capitulum.</i>
Id., ibid. <i>Salvat et retentat...</i>	<i>servat et retentat.</i>
Id., n. 2. <i>Animantia salvare...</i>	<i>animantia servare.</i>
SERM. LXV, n. 5. <i>Sed adhuc additur...</i>	f. <i>sed ad hoc additur.</i>
SERM. LXVI, n. 1. <i>Viscera culta...</i>	f. <i>viscera cumulata.</i>
Id., n. 3. <i>Quibus tam fuit timoris...</i>	<i>quibus tanta fuit timoris.</i>

SANCTI AURELII
AUGUSTINI

HIPPONENSIS EPISCOPI

OPERUM

PARS IV.

OPERA ORATORIA.

CLASSIS VI.

SERMONES INEDITI.

(SUPPLEMENTUM II.)